

22.03.2018

Ympäristöministeriö

Ympäristöministeriön lausuntopyyntö YM008:00/2015, 6.2.2018

Valtiovarainministeriön lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta, laiksi ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain muuttamisesta sekä eräksi niihin liittyviksi laeiksi

Ympäristöministeriö on pyytänyt lausuntoa otsikossa mainitusta hallituksen esitysluonnoksesta. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta. Lupamenettelyjen yhteensovittaminen toteutettaisiin sovittamalla samanaikaisesti vireillä olevien lupahakemusten käsittelyvaiheet ajallisesti yhteen ja yhdistämällä eräitä niihin liittyviä tehtäviä. Yhteensovittamisen edellytyksenä olisi, että hankkeelle haetaan joko ympäristönsuojelulain mukaista ympäristölupaa, vesilain mukaista lupaa tai maa-aineslain mukaista lupaa aineiden ottamiseen.

Valtion lupa- ja valvontavirasto toimisi yhteensovittavana viranomaisena, jos yhteen sovitettaviin lupamenettelyihin sisältyy vesilain mukainen lupa tai viraston toimivaltaan kuuluva ympäristönsuojelulain mukainen ympäristölupa. Muissa tilanteissa kunnan ympäristönsuojeluviranomainen toimisi yhteensovittavana viranomaisena. Lähtökohtana hallituksen esityksen valmisteluissa on ollut, ettei viranomaisten voimassaoleviin lupatoimivaltuuksiin tehdä muutoksia.

Valtiovarainministeriö esittää lausuntonaan seuraavaa.

Valtiovarainministeriö pitää esitystä sinänsä kannatettavana. Ehdotetut muutokset ovat erityisesti luvanhakijoiden kannalta perusteltuja ja niillä voidaan sujuvoittaa menettelyjä lisäämällä viranomaisten keskinäistä ja asiakkaan välistä vuorovaikutusta ja edistämällä sähköisten menettelyjen käyttöönottoa. Se voi myös parhaimmillaan edistää yritysinvestointeja lupakäsittelyn sujuvoitumisen myötä.

Ehdotuksen vaikutukset ovat esitysluonnoksesta ilmenevin tavoin vaikeasti arvioitavia ja riippuvat suurelta osin siitä, kuinka laajasti luvanhakijat tulevat käyttämään lainsäädännön tarjoamia uusia mahdollisuuksia. Esityksessä todetaan, että yhteensovittamista koskevien säännösten soveltaminen edellyttää sähköisen yhden luukun toimintaympäristön käyttöönottoa ja hyödyntämistä. Arvioinneissa viitataan myös siihen, että yhteensovittamistehtävään liittyy tarve valtakunnallisen sähköisen järjestelmän käytölle. Järjestelmään liittyvä kustannuksia ei kuitenkaan erikseen todeta tai arvioida.

Esitystä olisi tarpeen tarkentaa arviolla siitä, missä määrin nykyiset järjestelmät mahdollistavat tehtävän hoitamisen ja millaisia muutoksia niihin tarvittaisiin samoin kuin arviolla näiden muutosten kustannuksista.

Esityksen keskeisin ongelma liittyy siihen, että yhteensovittamistehtävä voi tulla joko kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle tai sitä useammin valtion lupa- ja valvontavirastolle. Yhteensovittamistehtävä tuo mukanaan monenlaisia uusia työvaiheita, ja kuormittaa aina sen viranomaisen työmäärää, jonka tehtäväksi yhteensovittaminen tulisi. Valtiovarainministeriö pitää ongelmallisena sitä, että ehdotus tosiasiallisesti lisäisi sekä kuntien ympäristönsuojeluviranomaisen että valtion lupa- ja valvontaviraston työmäärää. Tämä riski johtuu nimenomaan siitä, että yhteensovittamistehtävä osuu aina toiselle näistä viranomaisista, mutta luvanhakija päättää, ryhdytäänkö yhteensovittamiseen. Näin ollen tehtävämäärän arviointi on haastavaa ja tehtävään voidaan joka tapauksessa joutua varautumaan. Valtiovarainministeriö katsoo, että uudistuksen tulisi helpottaa ei ainoastaan luvanhakijoiden hallinnollista taakkaa vaan myös julkiselle sektorille kokonaisuutena kohdistuvaa rasitetta. Kun esityksessä yhteensovittamistehtävä on jaettu kuntien ja valtion lupaviranomaisten välillä, on yhteensovittamisen tuomaa synergiaetua vaikea konkretisoida viranomaisnäkökulmasta. Yhteensovittavan viranomaisen tehtävät ja tarvittavat sähköiset järjestelmät merkitsevät kokonaan uusia tehtäviä ja esitys saattaa johtaa kaksinkertaiseen henkilöstömäärään eri lupaviranomaisissa.

Hallinnollinen lisätaakka kohdistuisi valtaosin perustettavaan Valtion lupa- ja valvontavirastoon. Siltä osin kuin on kyse em. viraston resurssitarpeista ja kustannuksista, tulee mahdolliset rahoitusesitykset valmistella yhteistyössä valtiovarainministeriön valtionhallinnon kehittämisosaston kanssa. Lisäksi valtiovarainministeriö edellyttää, että esityksen taloudellisiin vaikutuksiin lisätään lause, jossa todetaan, että esityksen taloudellisiin kustannuksiin liittyvät mahdolliset rahoitustarpeet käsitellään ja niistä päätetään osana julkisen talouden suunnitelmaa ja valtion talousarvio- ja lisätalousarviomenettelyä. Valtiovarainministeriö edellyttää myös, että esityksen aiheuttamia kuntataloudellisia vaikutuksia vähintään seurataan tarkasti. Hallinnollisten taakan minimoimiseen on esityksen jatkovalmistelussa kiinnitettävä vielä huomiota. Esityksen antamisen jälkeen on tarpeen seurata tarkasti käsittelyaikojen kehittymistä.

Valtiovarainministeriö pitää ongelmana myös sitä, että valtion viranomaisen voisi asettaa kunnan viranomaiselle määräaikoja lupahakemusten käsittelyssä. Tällainen kuntia koskeva sitova ohjaus sopii huonosti yhteen kunnallisen itsehallinnon kanssa. Tämän perusteella valtiovarainministeriö huomauttaa, että tällaiselle kuntia koskevalle päätösvalle olisi asetettava lainsäädännössä kriteereitä, joissa otettaisiin huomioon myös kunnan tosiasialliset mahdollisuudet hoitaa tehtävä eikä asiassa kiinnitettäisi huomiota ainoastaan luvansaajan intresseihin.

Koska esityksellä on vaikutusta kuntien tehtäviin, tulee se käsitellä kuntatalouden ja -hallinnon neuvottelukunnassa.

Valtiosihteeri
kansliapäällikkönä

Osastopäällikkö,
budjettipäällikkö

Martti Hetemäki

Hannu Mäkinen

Tiedoksi BO/Liinamaa; KO/Sontag; KAO/Hernesmaa; VKO/Siikavirta